

Ks. prof. dr hab. Lucjan Świto
Katedra Filozofii i Prawa Kanonicznego
Wydział Teologii
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Recenzja rozprawy doktorskiej ks. mgra lic. Rafała Piotra Woronowskiego pt. „Dorobek polskich kanonistów w przedmiocie niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa (kan. 1095 n. 1-3 KPK) po promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku”, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Gintera Dzierżona

W odpowiedzi na pismo Księdza dra hab. Dariusza Borka, prof. UKSW, Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 15 kwietnia 2026 r., które powiadamia o uchwale Rady Dyscypliny Naukowej Instytutu Prawa Kanonicznego z dnia 14 kwietnia 2026 r. powołującej mnie na recenzenta rozprawy doktorskiej ks. mgra lic. Rafała Piotra Woronowskiego pt. „Dorobek polskich kanonistów w przedmiocie niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa (kan. 1095 n. 1-3 KPK) po promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku”, przedkładam wymaganą przepisami prawa recenzję dotyczącą rozprawy kandydata do stopnia naukowego doktora.

Podstawa faktyczna recenzji

Recenzja została sporządzona w oparciu o rozprawę doktorską w formie maszynopisu zatytułowanego „Dorobek polskich kanonistów w przedmiocie niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa (kan. 1095 n. 1–3 KPK) po promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku”. Praca liczy 298 stron i obejmuje: stronę tytułową, spis treści, wstęp, wykaz skrótów, dwie części (z których każda zawiera po dwa rozdziały), zakończenie oraz bibliografię.

Należy jednak zauważyć, że rozprawa nie zawiera streszczenia w języku angielskim, co pozostaje niezgodne z wymogiem określonym w art. 187 ust. 4 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018, poz. 1669).

Przedmiot badawczy

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska wpisuje się w nurt badań nad jedną z kluczowych instytucji kanonicznego prawa małżeńskiego, jaką jest problematyka niezdolności do wyrażenia ważnej zgody małżeńskiej. Zagadnienie to ma doniosłe znaczenie zarówno teoretyczne, jak i praktyczne, pozostając w ścisłym związku z działalnością sądownictwa kościelnego w sprawach o stwierdzenie nieważności małżeństwa.

Rozprawa ma charakter syntetyczny i metaanalityczny, obejmując dorobek polskiej kanonistyki od momentu promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku aż do roku 2026. Autor podejmuje ambitną próbę uporządkowania, rekonstrukcji oraz krytycznej oceny rozległej i zróżnicowanej literatury przedmiotu, obejmującej zarówno opracowania doktrynalne, jak i komentarze do orzecznictwa trybunałów kościelnych. Punktem wyjścia jest dostrzeżenie bogactwa i wielowątkowości tej refleksji, co rodzi trudności systematyzacyjne, a zarazem uzasadnia potrzebę ujęcia całościowego.

Zasadniczy problem badawczy pracy koncentruje się wokół pytania o rzeczywisty wkład polskich kanonistów w rozwój doktryny dotyczącej niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa oraz o specyfikę, kierunki i osiągnięcia tej refleksji – zarówno w wymiarze krajowym, jak i na tle kanonistyki światowej. Problem ten zostaje rozwinięty poprzez analizę sposobów interpretacji trzech postaci niezdolności określonych w kan. 1095 KPK, relacji między doktryną a orzecznictwem, zwłaszcza Roty Rzymskiej, a także znaczenia osiągnięć nauk psychologicznych i medycznych w wyjaśnianiu przyczyn niezdolności. Istotne miejsce zajmują również kontrowersje doktrynalne dotyczące zakresu i struktury poszczególnych tytułów nieważności małżeństwa.

W konsekwencji przedmiot rozprawy nie ogranicza się do deskryptywnego przedstawienia literatury, lecz obejmuje próbę jej syntetycznego ujęcia i wartościowania, z uwzględnieniem znaczenia dla praktyki sądowej oraz rozwoju kanonicznego prawa małżeńskiego. Autor zmierza tym samym do ukazania nie tylko stanu badań, lecz także ich dynamiki, wewnętrznych napięć oraz wkładu polskiej kanonistyki w pogłębienie rozumienia jednej z fundamentalnych kategorii prawa małżeńskiego Kościoła.

Bibliografia i metoda badawcza

Na szczególne uznanie zasługuje zarówno dobór, jak i opracowanie bibliografii. Autor zgromadził obszerny i reprezentatywny materiał źródłowy, obejmujący przede wszystkim publikacje polskich kanonistów: monografie, artykuły naukowe oraz liczne komentarze do orzecznictwa trybunałów kościelnych. Tak szeroki zakres kwerendy świadczy o dużej pracowitości badawczej oraz bardzo dobrej orientacji w literaturze przedmiotu. Trafne jest również przyjęcie założenia metodologicznego, zgodnie z którym dorobek doktryny został potraktowany jako zasadnicze „źródło” badań, co odpowiada specyfice podjętej problematyki. Bibliografia została uporządkowana w sposób przejrzysty i konsekwentny, co ułatwia orientację w wykorzystanym materiale.

W odniesieniu do **metod badawczych** należy stwierdzić, że zostały one dobrane adekwatnie do charakteru pracy i postawionych celów. Autor posługuje się przede wszystkim metodą dogmatyczno-prawną oraz historyczno-prawną, co pozwala na właściwe osadzenie analiz w kontekście normatywnym i rozwojowym. Istotną rolę odgrywa także metoda komparatystyczna, umożliwiająca odniesienie dorobku polskiej kanonistyki do szerszego kontekstu doktrynalnego oraz metoda syntetyczna, szczególnie przydatna przy opracowywaniu obszernego i zróżnicowanego materiału.

Zastosowane metody tworzą spójny warsztat badawczy i są konsekwentnie wykorzystywane w toku wywodu. Dzięki temu Autor osiąga zamierzony cel, jakim jest nie tylko zebranie i przedstawienie dorobku, lecz także jego uporządkowanie i ocena. Całość świadczy o dojrzałości metodologicznej oraz umiejętności prowadzenia badań naukowych na poziomie odpowiadającym wymaganiom rozprawy doktorskiej.

Struktura i treść pracy

Struktura rozprawy doktorskiej jest logiczna, przejrzysta i dobrze podporządkowana przyjętemu celom badawczym. Praca składa się ze wstępu, dwóch zasadniczych części, zakończenia oraz rozbudowanej bibliografii. Taki układ należy uznać za trafny, gdyż odpowiada zarówno charakterowi podjętego zagadnienia, jak i metaanalitycznej perspektywie badań.

W **części pierwszej** Autor koncentruje się na analizie doktrynalnej problematyki niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa. Obejmuje ona zagadnienia prawno-historyczne oraz interpretację poszczególnych postaci niezdolności określonych w kan. 1095 KPK. Szczególną wartość ma uporządkowanie stanowisk doktryny w odniesieniu do takich kwestii, jak brak używania rozumu, poważny brak rozeznania oceniającego czy niezdolność do

podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich, a także syntetyczne ujęcie przyczyn natury psychicznej.

Część druga ma odmienny, bardziej przeglądowy charakter i poświęcona jest analizie monografii oraz komentarzy do orzecznictwa trybunałów kościelnych. Autor prezentuje dorobek polskich kanonistów, ukazując zarówno strukturę poszczególnych opracowań, jak i ich zasadnicze tezy. W odniesieniu do licznych komentarzy zastosowano metodę zbiorczego ujęcia, co – choć momentami przybiera formę katalogową – jest uzasadnione skalą materiału i pozwala na uchwycenie jego całości.

Treść rozprawy jest spójna i konsekwentnie podporządkowana postawionemu problemowi badawczemu. Autor zachowuje właściwe proporcje między częścią analityczną a syntetyczną, stopniowo przechodząc od zagadnień ogólnych do bardziej szczegółowych. Wywód jest logiczny, a poszczególne partie pracy pozostają ze sobą w wyraźnym związku.

Podsumowując, struktura i treść rozprawy tworzą uporządkowaną i przemyślaną całość, która umożliwia realizację założonych celów badawczych oraz sprzyja klarownemu przedstawieniu wyników analiz.

Treść rozprawy (ujęcie szczegółowe)

Treść rozprawy ks. R. Woronowskiego została ukształtowana w sposób odpowiadający przyjętej perspektywie metaanalitycznej i obejmuje dwa zasadnicze obszary: refleksję doktrynalną oraz analizę dorobku w postaci monografii i komentarzy do orzecznictwa.

We **wstępie** Autor określa przedmiot i cele badań, uzasadnia wybór tematu oraz wskazuje na rozległość i zróżnicowanie dorobku polskich kanonistów w zakresie niezdolności konsensualnej. Precyzuje także ramy czasowe pracy (1983–2026) oraz omawia zastosowane metody badawcze, podkreślając potrzebę syntetycznego ujęcia zgromadzonego materiału.

Część pierwsza ma charakter teoretyczno-doktrynalny i została podzielona na dwa rozdziały.

W **rozdziale pierwszym** Autor podejmuje analizę prawnohistoryczną zagadnienia niezdolności konsensualnej. Koncentruje się przede wszystkim na genezie kan. 1095 KPK, ukazując proces jego kształtowania w toku prac nad rewizją Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 roku. Szczegółowo omawia dyskusje prowadzone w ramach Papieskiej Komisji Kodyfikacyjnej, wskazując na ewolucję pojęć takich jak brak używania rozumu, brak rozeznania oceniającego czy niezdolność do podjęcia obowiązków małżeńskich. W tej części

przedstawione zostają również trudności terminologiczne i systematyczne towarzyszące formowaniu normy.

Rozdział drugi poświęcony jest analizie kan. 1095, nn. 1–3 KPK w doktrynie prawa kanonicznego. Autor omawia kolejno trzy postacie niezdolności: brak wystarczającego używania rozumu (n. 1), poważny brak rozeznania oceniającego (n. 2), niezdolność do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich z przyczyn natury psychicznej (n. 3). W ramach tej analizy szczególną uwagę poświęca definicjom, elementom konstytutywnym oraz kryteriom oceny poszczególnych form niezdolności. Istotnym fragmentem jest szerokie opracowanie **przyczyn natury psychicznej**, obejmujące liczne zaburzenia i uwarunkowania (np. choroby psychiczne, zaburzenia osobowości, uzależnienia), które w doktrynie i orzecznictwie wiązane są z niezdolnością do zawarcia małżeństwa. Autor podejmuje również zagadnienia sporne, takie jak relacja między poszczególnymi numerami kan. 1095 czy zakres pojęcia „istotnych obowiązków małżeńskich”.

Część druga ma charakter bardziej przeglądowy i dokumentacyjny, koncentrując się na konkretnych opracowaniach polskich kanonistów.

W **rozdziale pierwszym** tej części Autor analizuje monografie poświęcone niezdolności konsensualnej. Każda z nich przedstawiana jest według jednolitego schematu (struktura i charakterystyka), co umożliwia porównanie podejść badawczych oraz identyfikację głównych kierunków refleksji. Uwzględnione zostały zarówno prace ogólne dotyczące samego pojęcia niezdolności, jak i opracowania szczegółowe odnoszące się do konkretnych przyczyn psychicznych.

Rozdział drugi poświęcony jest komentarzom do orzecznictwa trybunałów kościelnych, w szczególności Roty Rzymskiej. Autor omawia zarówno monografie komentujące wyroki, jak i liczne artykuły rozproszone w czasopismach i publikacjach zbiorowych. Ze względu na obszerność materiału stosuje metodę zestawień i syntetycznych charakterystyk, ukazując rozwój interpretacji kan. 1095 w praktyce sądowej.

W **zakończeniu** Autor dokonuje syntezy przeprowadzonych analiz, wskazując główne osiągnięcia polskich kanonistów, kierunki rozwoju doktryny oraz obszary wymagające dalszych badań. Podkreśla znaczenie interdyscyplinarnego podejścia oraz roli orzecznictwa w kształtowaniu rozumienia niezdolności konsensualnej. Całość treści rozprawy tworzy spójne i pogłębione opracowanie, które łączy analizę teoretyczną z przeglądem dorobku naukowego i praktyki orzeczniczej.

Wartość naukowa rozprawy

Rozprawa ks. Rafała Piotra Woronowskiego posiada wyraźną i wielowymiarową wartość naukową, którą należy ocenić pozytywnie. Przede wszystkim na podkreślenie zasługuje **oryginalność ujęcia problemu**. Autor nie podejmuje kolejnej interpretacji kan. 1095 KPK, lecz dokonuje opracowania o charakterze metaanalitycznym, którego celem jest całościowe ujęcie dorobku polskiej kanonistyki w tym zakresie. Tego rodzaju syntetyczne i krytyczne opracowania należą do rzadkości, a zarazem są szczególnie potrzebne w sytuacji rozproszenia i wielowątkowości literatury przedmiotu.

Istotnym walorem pracy jest również jej **kompleksowość i rozległość bazy źródłowej**. Autor poddaje analizie imponujący materiał obejmujący monografie, artykuły oraz komentarze do orzecznictwa trybunałów kościelnych. Zebranie, uporządkowanie i opracowanie tak obszernego dorobku stanowi samo w sobie znaczące osiągnięcie naukowe, a zarazem tworzy solidną podstawę do dalszych badań.

Na uwagę zasługuje także **umiejętność systematyzacji i syntezy**. Autor nie ogranicza się do prostego referowania poglądów, lecz podejmuje próbę ich uporządkowania według określonych kryteriów, ukazując główne nurty interpretacyjne, punkty sporne oraz rozwój refleksji doktrynalnej. Dzięki temu praca wnosi realny wkład w uporządkowanie wiedzy w analizowanym obszarze.

Kolejnym istotnym elementem wartości naukowej jest **uwzględnienie interdyscyplinarnego kontekstu badań**, zwłaszcza relacji między prawem kanonicznym a psychologią i psychiatrią. Autor trafnie ukazuje, że problem niezdolności konsensualnej nie może być analizowany wyłącznie w perspektywie normatywnej, lecz wymaga odwołania do nauk o człowieku, co odpowiada współczesnym tendencjom w kanonistyce.

Nie bez znaczenia jest również **zestawienie doktryny z orzecznictwem**, w szczególności Roty Rzymskiej. Pozwala to uchwycić praktyczny wymiar analizowanych zagadnień i ukazuje wpływ refleksji naukowej na stosowanie prawa w konkretnych sprawach. Wreszcie należy podkreślić, że rozprawa ma charakter nie tylko deskryptywny, ale także **ewaluacyjny** – Autor podejmuje próbę wskazania osiągnięć polskich kanonistów oraz zarysowania obszarów wymagających dalszych badań. Tym samym praca nie zamyka dyskusji, lecz ją porządkuje i inspiruje do dalszej refleksji.

Reasumując, rozprawa stanowi **wartościowe i dojrzałe opracowanie naukowe**, które wnosi istotny wkład w rozwój kanonicznego prawa małżeńskiego, zwłaszcza w zakresie badań nad niezdolnością konsensualną do zawarcia małżeństwa.

Wartość merytoryczna rozprawy

Wartość merytoryczną rozprawy ks. Rafała Piotra Woronowskiego należy ocenić wysoko. Praca cechuje się dojrzałością warsztatu naukowego oraz konsekwencją w realizacji przyjętych założeń badawczych.

Na uwagę zasługuje przede wszystkim **umiejętność wprowadzenia w tematykę badawczą**. Autor jasno ukazuje znaczenie kan. 1095 KPK w systemie kanonicznego prawa małżeńskiego oraz uzasadnia potrzebę podjęcia badań nad dorobkiem polskich kanonistów. Wprowadzenie jest rzeczowe, dobrze osadzone w kontekście normatywnym i historycznym, a zarazem wskazuje na aktualność i wagę problematyki.

Hipotezy badawcze oraz problem główny zostały sformułowane w sposób klarowny i adekwatny do charakteru pracy. Autor nie ogranicza się do opisu dorobku, lecz stawia pytanie o jego znaczenie i wkład w rozwój doktryny, co nadaje badaniom wyraźny kierunek analityczny. Konstrukcja problemu badawczego odpowiada przyjętej perspektywie metaanalitycznej i znajduje odzwierciedlenie w strukturze rozprawy.

Pozytywnie należy ocenić również **dobór metod i metodykę badawczą**. Autor świadomie posługuje się zróżnicowanym instrumentarium metodologicznym, obejmującym metody dogmatyczno-prawną, historyczno-prawną, komparatystyczną oraz syntetyczną. Dobór metod jest trafny i odpowiada zarówno charakterowi materiału źródłowego, jak i celom pracy. W szczególności zastosowanie metody syntetycznej pozwala na uporządkowanie rozproszonego dorobku, natomiast metoda komparatystyczna umożliwia uchwycenie szerszego kontekstu badawczego.

Istotnym walorem rozprawy jest **rzetelna prezentacja dotychczasowego stanu badań**. Autor wykazuje dobrą orientację w literaturze przedmiotu, obejmując szeroki zakres publikacji polskich kanonistów. Przegląd ten nie ma charakteru jedynie sprawozdawczego, lecz stanowi punkt wyjścia do dalszych analiz i syntez.

Na szczególne podkreślenie zasługuje **umiejętność krytycznej analizy**. Autor nie ogranicza się do referowania poglądów, lecz podejmuje próbę ich oceny, wskazując zarówno osiągnięcia, jak i obszary problematyczne czy kontrowersyjne. Analizy prowadzone są w sposób uporządkowany i logiczny, z zachowaniem właściwych proporcji między opisem a oceną.

Wreszcie należy zauważyć, że **wnioski końcowe** są poprawne i wynikają z przeprowadzonych analiz. Mają charakter syntetyczny, porządkujący i odpowiadają postawionym celom badawczym. Autor trafnie identyfikuje kierunki rozwoju doktryny oraz

wskazuje na znaczenie dorobku polskich kanonistów, nie unikając przy tym sygnalizowania kwestii wymagających dalszych badań.

Podsumowując, rozprawa odznacza się wysokim poziomem merytorycznym, przejawiającym się w spójności koncepcji badawczej, trafnym doborze metod oraz umiejętnym połączeniu analizy i syntezy.

Poprawność redakcyjna rozprawy

Pod względem redakcyjnym rozprawa ks. Rafała Piotra Woronowskiego prezentuje wysoki poziom i świadczy o dobrej znajomości zasad warsztatu naukowego.

Na szczególne podkreślenie zasługuje **przemyślana struktura i układ pracy**. Konstrukcja rozprawy jest logiczna i przejrzysta, a jej podział na części, rozdziały i podrozdziały odpowiada przyjętym celom badawczym. Układ treści sprzyja stopniowemu wprowadzaniu czytelnika w analizowaną problematykę – od zagadnień ogólnych i doktrynalnych po bardziej szczegółowe opracowania i komentarze do orzecznictwa. Zachowana została właściwa proporcja między poszczególnymi częściami pracy, co świadczy o dobrej organizacji materiału.

Pozytywnie należy ocenić także **poprawność języka i stylu**. Autor posługuje się językiem naukowym adekwatnym do dyscypliny prawa kanonicznego, zachowując precyzję terminologiczną oraz klarowność wywodu. Styl wypowiedzi jest rzeczowy, wyważony i konsekwentny, co ułatwia odbiór nawet bardziej złożonych zagadnień. Sporadyczne usterki językowe, jeśli występują, nie mają istotnego wpływu na ogólną ocenę pracy.

Również **szata graficzna i aparat naukowy** zasługują na pozytywną ocenę. Przypisy zostały sporządzone starannie i konsekwentnie, bibliografia jest rozbudowana i poprawnie uporządkowana, a zastosowany sposób cytowania odpowiada standardom prac naukowych. Układ tekstu jest czytelny, a wyróżnienia oraz podziały wewnętrzne ułatwiają orientację w treści.

Podsumowując, rozprawa odznacza się wysoką poprawnością redakcyjną, zarówno w zakresie struktury, jak i języka oraz opracowania formalnego, co pozytywnie wpływa na jej odbiór i świadczy o solidnym przygotowaniu Autora.

Uwagi krytyczne

Pomimo wysokiego poziomu naukowego i redakcyjnego rozprawy, nie jest ona wolna od pewnych niedoskonałości, które warto wskazać w celu pełniejszej oceny pracy.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że **syntetyczny i metaanalityczny charakter pracy**, stanowiący jej niewątpliwy walor, miejscami prowadzi do nadmiernej deskryptywności. W niektórych partiach rozprawy Autor koncentruje się na szczegółowym referowaniu poglądów poszczególnych kanonistów, co – przy dużej liczbie analizowanych opracowań – skutkuje pewnym rozproszeniem wyводу i osłabieniem elementu krytycznego. W związku z tym można byłoby oczekiwać wyraźniejszego eksponowania własnego stanowiska Autora oraz bardziej zdecydowanej syntezy omawianych ujęć.

Z tym wiąże się także kwestia **nierównomiernego rozłożenia akcentów**. Niektóre zagadnienia – zwłaszcza dotyczące przyczyn natury psychicznej niezdolności – zostały przedstawione bardzo szeroko, podczas gdy inne wątki, istotne z punktu widzenia systematyki kan. 1095 KPK, mogłyby zostać pogłębione w sposób bardziej analityczny.

Pewne zastrzeżenia można również odnieść do **warstwy metodologicznej**. Choć Autor wskazuje na zastosowanie kilku metod badawczych, ich praktyczne wykorzystanie nie zawsze jest w pełni wyeksponowane w toku analizy. W szczególności metoda komparatystyczna mogłaby zostać zastosowana w sposób bardziej wyraźny, np. poprzez szersze odniesienie dorobku polskiej kanonistyki do osiągnięć doktryny zagranicznej.

W zakresie konstrukcji pracy można zauważyć, że przyjęty sposób prezentacji – zwłaszcza w części dotyczącej zestawień opracowań – momentami przybiera formę katalogową. Choć rozwiązanie to jest uzasadnione ogromem materiału, to jednak **może utrudniać uchwycenie głównych linii interpretacyjnych** i wymaga od czytelnika większego wysiłku syntetyzującego.

Wreszcie, w niektórych fragmentach pracy można odnieść wrażenie, że **wnioski mogłyby zostać sformułowane w sposób bardziej zdecydowany i problemowy**, z wyraźniejszym wskazaniem implikacji dla praktyki sądowej oraz dalszych badań naukowych. Wskazane uwagi mają jednak charakter uzupełniający i nie podważają wysokiej wartości naukowej rozprawy, lecz raczej wskazują kierunki jej ewentualnego pogłębienia i dalszego rozwinięcia.

Ocena końcowa

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska ks. Rafała Piotra Woronowskiego stanowi dojrzałe i wartościowe opracowanie naukowe, podejmujące istotny i aktualny problem

badawczy z zakresu kanonicznego prawa małżeńskiego. Autor wykazał się bardzo dobrą znajomością literatury przedmiotu, umiejętnością jej krytycznej analizy oraz zdolnością do syntetycznego ujęcia rozległego i zróżnicowanego materiału badawczego.

Na szczególne podkreślenie zasługuje oryginalność przyjętej perspektywy badawczej, polegającej na metaanalizycznym opracowaniu dorobku polskich kanonistów w zakresie niezdolności konsensualnej do zawarcia małżeństwa. Praca wnosi istotny wkład w uporządkowanie stanu badań, a zarazem stanowi punkt odniesienia dla dalszych analiz w tej dziedzinie. Pomimo wskazanych uwag krytycznych, mających charakter uzupełniający, rozprawa zachowuje wysoki poziom merytoryczny i redakcyjny.

Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, że rozprawa spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim określone w obowiązujących przepisach. W związku z tym wnoszę o dopuszczenie ks. Rafała Piotra Woronowskiego do dalszych etapów postępowania doktorskiego.

Olsztyn, dnia 27 kwietnia 2026 r.

ks. prof. dr hab. Lucjan Świto